

Poviedky pre deti a nástročných

KEĎ BUDEM MAŤ PUBERTU

PERFEKT

KEĎ BUDEM MAŤ PUBERTU

Poviedky pre deti a nástročné

Dušan Kállay, Slovensko (Cena Poštovej banky BIB 2017)

Poviedky pre deti a nástročných

KEĎ BUDEM MAŤ PUBERTU

© Perfekt 2017

Illustrations/Illustrácie © Collective of illustrators exhibiting at the BIB who participated in BIB – workshop/
Kolektív ilustrátorov, ktorí vystavovali na BIB a zapojených do BIB – workshop

Cover/Obálka © Peter Uchnár (Cena detskej poroty, BIB 2017)

Texts/Texty © **Elena Eleková**, Ivana Auxtová, Andrea Facunová, Marta Hlušíková, Marcela Jiričková,
Slavomíra Kotrádyová, Kora Kotrová, Zuzana Kubašáková, Vladimír Leksa-Pichanič, Gabriela Magalová,
Katarína Míkolášová, Jana Šimulčíková, Marta Šurinová, Anna Timková Lazurová,
Mária Vrkoslavová-Ševčíková

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

KEĎ BUDEM MAŤ PUBERTU

13. ročník poviedok pre deti a nástročných

Vydal Perfekt, a. s., Cukrová 14, 811 08 Bratislava, ako svoju 798. publikáciu.

Rok vydania 2017

Prvé vydanie

Editorka: Magdaléna Gocníková

Garant literárnej súťaže: Peter Karpinský

Redaktorka: Zuzana Katrušínová

Jazyková redaktorka: Katarína Trgová

Grafická úprava a zalomenie: Pavol Janoško, DTP Perfekt

Tlač: KASICO, a. s., www.kasico.sk

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Cukrová 14, 811 08 Bratislava,
e-mail: odbyt@perfekt.sk, alebo kúpiť v Knihkupectve Vojtecha Zamarovského, Karpatská 7,
811 05 Bratislava 1, alebo na www.perfekt.sk s 30 % zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na www.martinus.sk a www.dibuk.sk.

ISBN: 978–80–8046–873–6

www.perfekt.sk

Všetko plynie

„Všetko plynie...“ povedal kedysi dávno filozof Herakleitos z Efezu. Veru tak, uplynul ďalší rok a na svete je nová kniha poviedok pre deti a nástročných, ktorá predstavuje výber tých najlepších textov zaslaných do literárnej súťaže o pôvodnú poviedku pre deti.

Ak zostaneme pri metafore plynutia, tak môžeme konštatovať, že každý ročník súťaže so sebou podobne ako rieka prináša rôzne témy. Niektoré sú klasické, neustále sa opakujúce, ako je napríklad problém neúplnej rodiny, rozvod a jeho vplyv na dieťa, zlá sociálna situácia, šikanovanie v školskom kolektíve či outsiderstvo. Zdá sa, že tieto neprijemné a nešťastné témy sú stále aktuálne a autori po- ciťujú potrebu vyjadrovať sa k nim. Chcú sa s nimi nejakým spô- sobom vyrovnáť a ponúknuť mladému čitateľovi, ak nie návod, ako ich zvládať, tak aspoň uistenie o tom, že takéto problémy neprežíva len on. Vedomie, že nielen ja prekonávam takéto strasti, možno mla- dému človeku dodá silu postaviť sa čelom ťažkej životnej situácii, čiastočne ju spracovať, poradiť si s ňou. Literatúra v takýchto tex- toch okrem estetickej funkcie plní aj úlohu terapeutickú a očistnú.

Ďalšie poviedky zas svojimi témami čitateľa pobavia, čo v sú- časnosti tiež nie je zanedbateľným počinom. Ponúknú pohľad do sveta fungujúcich vzťahov (napríklad vnúčať a starých rodičov) a veľkých priateľstiev, prežívajú s ním prvé lásky, bláznivú a búrli-

vú pubertu i fantastické dobrodružstvá. Tento typ lektúry predstavuje istý únik do ideálneho sveta bezpečia a zábavy. Odfahčený či mierne ironizujúci až surrealistický pohľad na každodenné problémy je osviežujúci a pre čitateľa jednoznačne pútavý.

Zaujímavé je, že v niektorých poviedkach autori reagujú aj na aktuálne spoločenské dianie a do súťaže prinášajú relatívne nové témy. V poviedkach sa napríklad objavuje motív vysťahovalectva a jeho dosah na dieťa. Ako ťažko prežíva formujúca sa detská psychika odchod do inej krajiny, v ktorej si rodičia našli prácu. Straty priateľov, pocit vykorenenosti a kontakt s cudzím, zdanlivo nepriateľským prostredím v hrdinoch textov vyvoláva smútok a traumy. Našťastie, súťažiaci autori majú tendenciu ukončiť svoje rozprávanie upokojujúco, a tak v závere na čitateľa čaká istý druh happy endu – domov je všade tam, kde sú naši blízki.

Z obsahového hľadiska sú podnetné i texty, ktoré sa síce nevenujú vyhroteným sociálnym a osobným či rodinným témam, ale sú „len“ akýmiysi sondami do obvyčajného života detí. Hoci v nich nenájdeme priamo formulované mravné posolstvo, ponúkajú čitateľovi možnosť konfrontovať sa s iným (aj keď iba literárnym) partnerom, kamarátom, ktorý vníma svet podobne a nám dospelým otváraajú okno do detského života.

Literárna úroveň väčšiny súťažných textov bola veľmi dobrá. I keď sa ešte kde-tu objavuje náznak falošného pátosu, možno konštatovať, že autori sa už väčšinou vyhýbajú explicitnému zneužívaniu sentimentu a v poviedkach sa len okrajovo vyskytuje moralizátorstvo a didaktizmus.

Tento ročník Súťaže o pôvodnú poviedku pre deti, ktorú organizuje vydavateľstvo Perfekt, priniesol a v zborníku prináša mnoho

Daniela Olejníková, Slovensko (Zlaté jablko BIB 2017)

zaujímavých textov. Verím, že sa čitateľom budú páčiť tak ako mne, veď ich koniec koncov pre deti vybrala detská porota.

Ak sa vrátíme k Herakleitovmu „plynutiu“, dúfam, že i nasledujúci ročník súťaže prinesie takúto skvelú lektúru.

Peter Kaspár

Spoločná ilustrácia účastníkov workshopu Albína Brunovského 2017

Elena Eleková

KEĎ BUDEM MAŤ PUBERTU

Mama hovorí, že keď budem mať pubertu, určite sa zbláznim. Mojej puberty sa bojí viac ako pavúkov a pokazenej práčky. Najprv som si myslel, že puberta je nejaká strašná choroba, ale oco mi vysvetlil, že je to celkom bežné, že to mal aj on, ale vyrástol z toho. A nevyzerá, že by sa pri tom babka zbláznila. To zas povedal mama, za čo ho capla po ušiach.

„No len povedz, že si bol anjelik!“

„Bol som taký priemerne hnusný pubertiak. A nehovor, že ty nie,“ odvetil oco pokojne.

Mama, čuduj sa svete, pripustila, že bola asi tiež dosť protivná a odišla k našej starej susedke nainštalovať jej niečo do počítača. Chcel som sa ešte čosi opýtať oca ohľadom mojej budúcej puberty, ale Lili začala drankť:

„Viki, pod' si so mnou zahrať pexeso!“

Neznášam, keď sa s ňou musím hrať pexeso. Vždy ma nabije, hoci je o šesť rokov mladšia.

„Nechce sa mi,“ odbil som ju.

„Si hnusný!“ zajačala.

„A ešte uvidíš, aký budem hnusný, keď budem mať pubertu,“ oznámil som jej, nech vie, čo ju čaká.

„Ja to poviem mame, že budeš mať puberta!“ vyhrážala sa mi.

„Ty ťululum, pubertu, nie puberta, a to musí mať každý, aj mama a oco ju mali a tiež boli hnusní!“

To ju zaujalo: „Aj ja budem hnusná?“

„Úplne najviac,“ odvetil som s istotou, keď som si uvedomil, že to ujačané a rozmaznané stvorenie raz tiež príde do puberty. Dúfam, že už vtedy nebudem bývať doma.

„Keď ešte nemáš pubertu, mohol by si si s Lili zahrať to pexeso,“ ozval sa z pracovne oco.

Asi načúval ako vždy.

„Ocko, pod' hrať aj ty,“ drankala Lili.

Oco jej ako vždy neodolal. Komu ešte nie je jasné: je to jeho maznáčik. Ale aspoň som celkom neprehral.

„Ja mám zlatú medailu, Viki striebornú a ocko bryndzovú,“ vyhlásila Lili, keď sme si spočítali páry.

„Ťululum, hovorí sa bronzovú,“ opravil som ju.

„Náhodou, bryndzová by sa mi páčila, urobil by som si z nej halušky,“ vyhlásil oco.

„Mňam, halušky!“ vykrikla Lili. „Ocko, urob halušky!“

Keby ste to nevedeli, môj oco vie robiť perfektné bryndzové halušky.

„Ale najprv mi povieš, odkiaľ máme bryndzu,“ povedal oco.

„Z obchodu,“ pohotovo odvetila Lily.

„A vieš, kde sa vyrába taká bryndza?“ nedal sa oco.

Lili pokrútila hlavou.

„Na salaši,“ odvetil som.

„Nenašepkávať, Viki! A kto ju vyrába?“

„Neviem,“ povedala zase Lili.

„Nepamätáš sa na rozprávku o Matkovi a Kubkovi?“ začudoval sa oco. „Matko a Kubko boli valasi a valachom na salaši šéfuje ba-ba...“

„Baran!“ vykrikla Lili.

Skoro som sa zakuckal od smiechu. Oco sa smial tiež, takmer ako vtedy, keď mu povedala, že muž kozy je vlk.

„Márna sláva, choď kúpiť bryndzu, Viki. Ja si to s Lili zopakujem.“

Ľišiel som do večierky po bryndzu. Sám do obchodu chodím celkom rád. Zatiaľ – ako hovorí mama. Lebo keď budem mať pubertu, už jej ani po to mlieko nezabehnem bez frflania.

Keď som sa vrátil, Lili si zmyslela, že jej mám hneď a zaraz nakresliť kvet.

Ja síce kreslím rád, chodím aj na výtvarku a učiteľ hovorí, že raz zo mňa možno niečo bude, ale vôbec nemám rád, keď mám kresliť na rozkaz. A ešte kvety. Tak som jej povedal, nech sa dá vypchať.

Bohužiaľ ma počul oco:

„Viktor, čo je to za slovník?“

„Ber to ako prípravu na moju pubertu,“ pokúsil som sa to premeniť na žart.

Nič mi to nepomohlo – musel som kresliť.

Ešte som iba začal a Lili už jačala:

„Prečo kreslíš jedovatú kvetinku?“

„Akú jedovatú kvetinku, čo to trepeš, ty ťululum?“

„To je žlté ako záružlie a mamka povedala, že to je jedovaté!“

